

بررسی وضع موجود و تدوین شاخص‌های استعدادیابی در رشته دو و میدانی

دکتر عبیدی علیجانی

استادیار دانشگاه شهید چمران اهواز

چکیده

هدف از این پژوهش، بررسی وضع موجود و تدوین شاخص‌های استعدادیابی در رشته دو و میدانی ایران بود. برای انجام این پژوهش سه پرسشنامه محقق ساخته که روایی و پایایی آن مورد تأیید قرار گرفته بود، بین کلیه مربیان تیم‌های ملی توجواتان، جوانان و بزرگسالان و مربیان باشگاه‌های کشور و ورزشکاران نخبه تقسیم شد که از پرسشنامه اول و دوم مخصوص مربیان به ترتیب: $N=81$ ، $N=65$ و از پرسشنامه دوم مخصوص ورزشکاران $N=112$ قابل استفاده بودند. در این پژوهش، متغیرهایی مانند وضع موجود استعدادیابی در ایران و جهان، ضرورت وجود الگوی استعدادیابی در ایران، تعیین ملاک‌ها و سن استعدادیابی، روش‌های استعدادیابی، مناسب‌ترین نهاد استعدادیابی، مهم‌ترین نهاد جذب‌کننده و پرورش‌دهنده استعدادها و تعیین اولویت شاخص‌های مختلف ساختاری، فیزیولوژیکی، روانی-اجتماعی، آمادگی جسمانی و تکنیکی در گروه رشته‌های مختلف دو و میدانی مورد ارزیابی قرار گرفت. همچنین همبستگی

بین نظرات مربیان و ورزشکاران و مقایسهٔ برخی شاخص‌های ساختاری و فیزیولوژیکی اندازه‌گیری شده در ورزشکاران نخبه $N=92$ بررسی شد. برای تهیهٔ جداول، نمودارها و تجزیه و تحلیل یافته‌ها از آمار توصیفی و استنباطی در سطح $\alpha=0/05$ استفاده شد و نتایج زیر به دست آمد:

۱) $76/3\%$ درصد آزمودنی‌ها اظهار داشتند که در ایران الگوی استعدادیابی مشخصی وجود ندارد. ولی 91% درصد آن‌ها نیز اظهار داشتند که وجود الگوی استعدادیابی در ایران ضروری است.

۲) بررسی پیشینهٔ پژوهش‌ها نشان داد که در جهان نیز الگوی جهان‌شمول واحدی برای استعدادیابی وجود ندارد. ولی در بسیاری از کشورهای صاحب دو و میدانی از یک الگوی استعدادیابی استفاده می‌شود.

۳) $82/5\%$ درصد آزمودنی‌ها ملاک استعدادیابی را انجام آزمون‌های عمومی مانند ارزیابی شاخص‌های ساختاری و آزمون‌های اختصاصی می‌دانند و $68/8\%$ درصد بهترین سن استعدادیابی را $14-10$ سالگی پیشنهاد می‌کنند.

۴) $41/3\%$ درصد آزمودنی‌ها عملی‌ترین شیوهٔ استعدادیابی در ایران را در این برهه از زمان «مسابقات» و $32/5\%$ درصد انجام آزمون‌های مختلف می‌دانند.

۵) یافته‌های این پژوهش نشان داد که $87/5\%$ درصد آزمودنی‌ها مناسب‌ترین نهاد استعدادیابی را آموزش و پرورش و $83/6\%$ درصد آزمودنی‌ها مناسب‌ترین گروه را برای استعدادیابی به ترتیب معلمان ورزش و سپس کارشناسان فدراسیون دو و میدانی معرفی کردند در حالی که $82/5\%$ درصد از آزمودنی‌ها مناسب‌ترین نهاد مسئول جذب و پرورش استعدادها را به ترتیب فدراسیون دو و میدانی و تربیت بدنی آموزشگاه‌ها می‌دانند.

۶) تحلیل یافته‌ها نشان داد که ترتیب اولویت شاخص‌ها برای دوهای سرعت آمادگی جسمانی، ساختاری، فیزیولوژیکی، تکنیکی، روانی - اجتماعی بود. در حالی که برای دوهای نیمه استقامت فیزیولوژیکی، آمادگی جسمانی، ساختاری، تکنیکی، روانی - اجتماعی بود. ولی در مورد دوندهای استقامت به ترتیب شاخص‌های فیزیولوژیکی، آمادگی جسمانی، روانی - اجتماعی، ساختاری و تکنیکی مورد توجه بود.

۷) تحلیل یافته‌ها حاکی از این است که ترتیب اولویت در دوهای با مانع (۱۱۰) و ۴۰۰ متر با مانع شاخص‌های ساختاری، آمادگی جسمانی، تکنیکی، فیزیولوژیکی و روانی - اجتماعی بود در حالی که برای دوی ۳۰۰۰ متر با مانع شاخص‌های فیزیولوژیکی، آمادگی جسمانی، ساختاری، روانی - اجتماعی و تکنیکی اهمیت داشتند.

۸) تحلیل یافته‌ها نشان داد که ترتیب اولویت شاخص‌ها برای یرلاب‌ها، ساختاری، آمادگی جسمانی، تکنیکی، روانی - اجتماعی و فیزیولوژیکی و برای پرش‌ها: ساختاری، تکنیکی، آمادگی جسمانی، فیزیولوژیکی و روانی - اجتماعی است.

۹) یافته‌های این پژوهش نشان داد که مهم‌ترین شاخص‌ها برای پیاده‌روی به ترتیب: ساختاری، تکنیکی، آمادگی جسمانی، فیزیولوژیکی و روانی - اجتماعی است. در حالی که برای رشته دهگانه به ترتیب آمادگی جسمانی، ساختاری، تکنیکی، فیزیولوژیکی و روانی - اجتماعی است.

۱۰) تحلیل یافته‌ها نشان می‌دهد که بین نظرات مربیان و ورزشکاران در مورد برخی از متغیرها مانند ضرورت وجود الگوی استعدادیابی، مناسب‌ترین تعدادهای کشف، جذب و پرورش استعدادها و سن استعدادیابی همبستگی وجود دارد.

۱۱) مقایسه برخی از شاخص‌های ساختاری و فیزیولوژیکی اندازه‌گیری شده در بین قهرمانان نخبه کشور با قهرمانان بین‌المللی نشان داد که تقریباً در کلیه گروه رشته‌های دو و میدانی شاخص‌های قهرمانان ملی ما ضعیف‌تر است.

به هر حال، نتیجه‌گیری کلی این است که برای دستیابی، ورودی‌های مناسب به تیم‌های ملی و کسب نتایج بهتر و سریع‌تر، استعدادیابی و پیروی از یک الگوی مناسب ضروری است، ولی در شرایط فعلی ساده‌ترین و عملی‌ترین روش استعدادیابی و اجرای مسابقات بیشتر و برگزاری جشنواره‌های ورزشی و انجام آزمون‌های ساده‌میدانی است.

واژه‌های کلیدی: استعدادیابی، دو و میدانی، ورزش، تربیت بدنی.

مقدمه

عوامل چندی برای موفقیت در ورزش‌های مدرن امروزی وجود دارد. یکی از مهم‌ترین آن‌ها استعداد ذاتی افراد است. شناسایی و کشف به موقع و زودهنگام استعداد برای هرکاری مؤثرترین و مهم‌ترین عامل در ورزش معاصر است (بومپا، ۱۹۹۰ و ۱۹۸۵؛ هاره، ۱۹۸۲).

هاره در سال ۱۹۸۲ اعلام می‌کند که فلسفه اصلی استعدادیابی و تبعیت از برنامه‌ها عبارت از این است که توسعه ورزشکاران جوان به بهترین شکل و در مناسب‌ترین زمان ممکن اتفاق بیفتد (هاره، ۱۹۸۲).

در همین خصوص، برخی از پژوهشگران نیز بیان می‌دارند که افراد مستعد باید خیلی زود شناسایی و به طور مداوم کمک شونده تا به درجات بالای اجرایی در ورزش برسند (بومپا، ۱۹۹۰؛ هادجیو، ۱۹۸۹؛ سانز و هانشون، ۱۹۹۲). تأکید یافته‌های علمی به این حقیقت است که «استعداد ورزشی» تا حدود زیادی به وسیله عوامل وراثتی تعیین می‌گردد. بنابراین برای مربیان خیلی مهم است که بدانند برای رسیدن به درجات بالای عملکرد ورزشی باید به استعدادهای ژنتیکی نیز توجه شود، زیرا تمرین به تنهایی نمی‌تواند موفقیت فرد را برای رسیدن به سطوح بالای ورزشی تضمین کند (پورتمن، ۱۹۹۴؛ گنجی، ۱۳۶۹؛ موسس و همکاران، یاسانی، ۱۳۷۰). پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

بررسی وضع موجود استعدادیابی در جهان و ایران نشان می‌دهد که در کشورهای غربی کار زیادی در مورد استعدادیابی انجام نشده (بومپا، ۱۹۹۰ و هادوی، ۱۳۷۸) و آن‌ها بیشتر به «انتخاب طبیعی» افراد با استفاده از روش علمی برای کشف استعدادها متکی هستند، در حالی که در کشورهای شرقی در طول دو دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ یک نظام استعدادیابی علمی مبتنی بر معیارهای فیزیولوژیکی، ساختاری و آمادگی جسمانی و مهارتی برای کشف به موقع استعدادها و جذب و

1. Bempa

2. Harre

3. Hadjiev

4. Sands

5. Hanschen

6. Masson

پرورش آن‌ها دنبال می‌شد (نومب، ۱۹۹۰، گیلبرت^۱، ۱۹۸۰، جۆمب^۲، ۱۹۸۱، لاندسری^۳، ۱۹۹۰). در همین خصوص، پلتولا^۴ می‌گوید که استعدادبایی هم‌بندی است که از طریق آن کودکان و نوجوانان را بر اساس نتایج آزمون‌ها و پارامترهای مشخصی برای ورزشی انتخاب می‌کنند که شانس موفقیت در آن ورزش را داشته باشند (پلتولا، ۱۹۹۲ و هاربه^۵، ۱۹۹۵). بنابراین اولاً برای موفقیت در ورزش می‌بایست نظام استعدادبایی وجود داشته باشد، ثانیاً باید معیارها و ملاک‌های مشخصی نیز برای انتخاب افراد مستعد تعیین شود.

بیشینه استعدادبایی نشان می‌دهد که در کشورهای شرقی مانند آلمان شرقی سابق یکی از سازمان‌های یافته‌ترین و مؤثرترین نظام‌های استعدادبایی وجود داشته است (تامسون^۶ و بی‌ویس^۷، ۱۹۸۵). در شوروی سابق نیز شناسایی و پرورش استعداددهی ورزشی بر پایه یک طرح جامع و گسترده استوار بوده است که بر اساس آن استعداددهی در مسین کودکی کشف و محیط مطمئن برای پرورش آنها فراهم می‌شد (ریوردان^۸، ۱۹۸۱). در سال‌های اخیر هم در کشورهای شرقی مانند چین کسب‌های استعدادبایی تشکیل شده‌اند که بر اساس یک الگوی چهار مرحله‌ای که در طی آن آزمون‌های عمومی، اختصاصی و ویژه هر ماده در طول یک رویداد چند ساله به عمل آمده و استعدادها انتخاب و سپس پرورش داده می‌شوند (شیوآ^۹، ۱۹۹۲، چن هونگ‌وو^{۱۰}، ۱۹۹۲). در کشورهای غربی نیز استعدادبایی علمی مبتنی بر شاخص‌های از پیش تعیین شده (و به افزایش است) به طوری که در حال حاضر در کشورهای آلمان (شیفتر^{۱۱}، ۱۹۹۴)، کانادا (پورنسن^{۱۲}، ۱۹۹۴)، استرالیا (2001, Asc. Adv) آمریکا (مالین^{۱۳}، ۱۹۹۷)، انگلستان (آنفورد^{۱۴}، ۱۹۹۳) صورت نظام استعدادبایی در عیادین ورزشی به وجود آمده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که در ایران هنوز

1. Gilbert

2. Jomob

3. Landers

4. Petrola

5. Harbe

6. Thomson

7. Beavis

8. Reverdin

9. Shiwa

10. Chen Hongwu

11. Schifler

12. Malin

13. Alfaro

نهاد مشخصی برای استعدادیابی تعیین نشده و معیار علمی خاصی هم برای گزینش افراد مستعد جز رو آوردن به نتایج مسابقات و جشنواره‌ها وجود ندارد (هادوی ۱۳۷۸). به هر حال، بررسی سوابق استعدادیابی نشان می‌دهد که به رغم متنوع بودن، نظام‌های استعدادیابی در جهان دارای وجوه مشترکی هستند که اهم آن‌ها عبارت‌اند از: استعدادیابی باید از سن مشخصی شروع شود که در بیشتر تحقیقات سن ۱۲-۱۴ سالگی پیشنهاد شده (بومبا ۱۹۸۸، ۱۹۷۷، اوزالین ۱۹۷۹). همچنین توصیه شده است که علاوه بر سن تقویمی، سن بیولوژیکی نیز در نظر گرفته شود (گیتا^۱ ۱۹۹۴). مورد مشترک دیگر توجه ویژه به آموزش و پرورش است. اکثر محققان اعتقاد دارند که بدون همکاری آموزش و پرورش امکان موفقیت نظام‌های استعدادیابی به حداقل می‌رسد و موفقیت ورزشی شوروی سابق، آلمان شرقی سابق و برخی از کشورهای غربی را به هماهنگی با آموزش و پرورش نسبت می‌دهند (سایبرت^۲ ۱۹۹۰، ونستین^۳ ۱۹۹۲، آلفورد ۱۹۹۲). وجه مشترک دیگر این است که بیشتر محققان بر این باورند که تعیین و شناسایی شاخص‌ها برای استعدادیابی در رشته‌دو و میدانی ضروری است و جمع‌بندی آن‌ها این است که باید به شاخص‌های ساختاری، فیزیولوژیکی، آمادگی جسمانی، مهارتی و روانی-اجتماعی توجه شود و برای هر یک از این شاخص‌ها آزمون‌های عمومی و اختصاصی و نرم‌های استاندارد به وجود آید (پورتمن ۱۹۹۴، مالتینا ۱۹۹۷، راسن ۱۹۸۹، سالیانو و رگسیر ۱۹۸۳، یلتولا ۱۹۹۲، اوزالین ۱۹۹۷، بومبا ۱۹۹۷).

پرتال جامع علوم انسانی

روش‌شناسی پژوهش

۱. جامعه و نمونه آماری پژوهش

جامعه آماری این پژوهش را کلیه مربیان تیم‌های ملی بزرگسالان، جوانان و مربیان باشگاه‌های استان‌های شرکت‌کننده در مسابقات لیگ باشگاه‌های کشور و کلیه ورزشکاران

1. Ozolin

2. Gita

3. Siebert

4. Vonstaia

پرسشنامه‌ها در طول مسابقات مرحله اول و دوم لیگ باشگاه‌ها توسط محقق و همکاران پس از توضیحات لازم پیرامون اهداف پژوهش و چگونگی تکمیل کردن آن توزیع و جمع آوری شد. در طول همین دوره اندازه‌گیری‌های ساختاری مانند اندازه‌گیری قد، وزن، طول پاها، طول دست‌ها، اندازه‌گیری چربی در ۴ نقطه ناحیه شکمی، ناحیه بالای خاصره، سه سر بازویی و ران به عمل آمد. سپس ظرفیت حیاتی توسط اسپرومتر اندازه‌گیری شد. برای اندازه‌گیری درصد چربی از فرمول زیر استفاده شد (مارو^۱ ۱۹۹۵):

$$\% \text{ Fat} = 5.1777 - 0.16245 (\text{مجموع چهار اندازه‌گیری}) + 0.0005 (\text{مجموع چهار اندازه‌گیری}) - 0.02288 (\text{Fat})$$

۳. روش‌های آماری پژوهش

برای نبل به اهداف پژوهش از آمار توصیفی برای طبقه‌بندی اعداد و تعیین میانگین‌ها، انحراف معیار و نهدیه جداول و نمودارها و از آمار استنباطی برای مقایسه میانگین‌ها و تعیین تفاوت‌ها در سطح ۰/۰۵-۱۵ استفاده شد و برای رسم نیم‌رخ اندازه‌گیری‌های ساختاری و فیزیولوژیکی ورزشکاران نخبه از روش محاسبه میانگین هر عامل به تفکیک استفاده و برای هر تفسیر از منحنی نرمال استفاده شد. کلیه عملیات توسط رایانه و برنامه SPSS انجام گرفت.

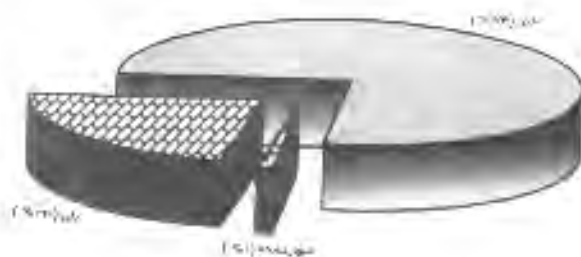
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رساله جامع علوم انسانی

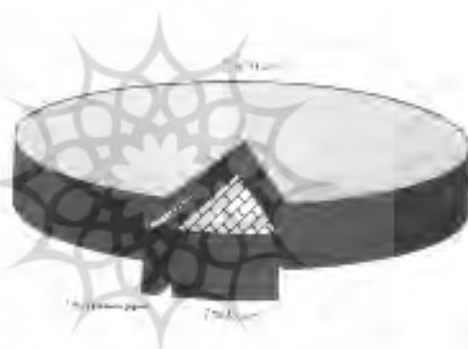
یافته‌های پژوهش

پس از تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از پرسشنامه‌های شماره (۱)، (۲) و (۳) و بررسی برخی از ویژگی‌های ساختاری و فیزیولوژیکی ورزشکاران گروه رشته‌های مختلف دو و میدانی و مقایسه آن‌ها با نرم‌های بین‌المللی نتایج زیر به دست آمد:

(۱) ۷۶/۳ درصد آزمودنی‌ها اظهار داشتند که در ایران الگوی استعدادیابی مشخصی وجود ندارد، ولی ۹۱ درصد آن‌ها نیز اظهار داشتند که وجود الگوی استعدادیابی در ایران ضروری است (نمودارهای ۱ و ۲).

نمودار ۱: نظر مربیان در مورد وجود الگوی استعدادیابی در ایران

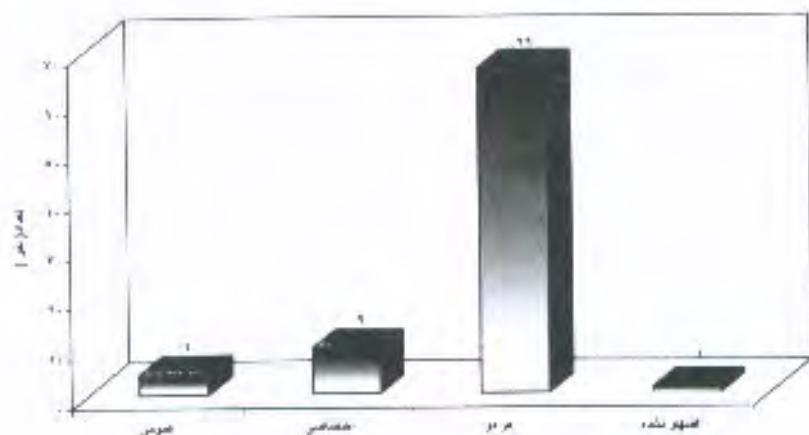

نمودار ۲: نظر مربیان در مورد ضرورت وجود الگوی استعدادیابی در ایران

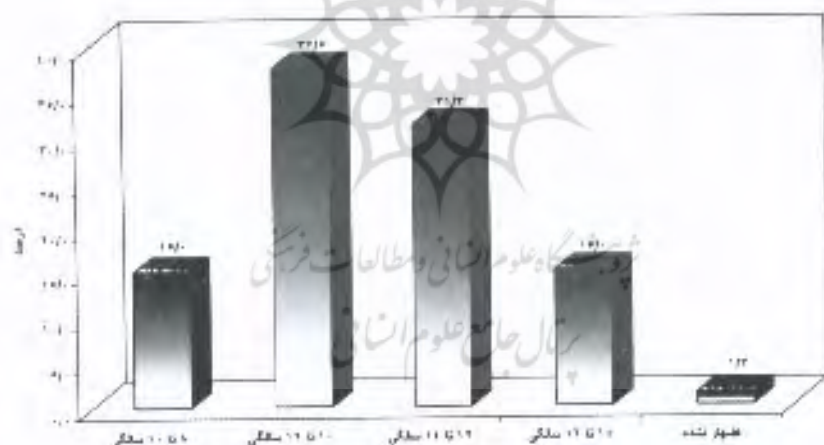
پرتال جامع علوم انسانی

۱۲ بررسی پیشینه پژوهش‌ها نشان داد که در جهان نیز یک الگوی جهان‌شمول استعدادیابی وجود ندارد، ولی در بسیاری از کشورهای صاحب‌دو و میزانی از الگوی استعدادیابی استفاده می‌شود.

۳۴) ۸۲/۵ درصد آزمودنی‌ها ملاک استعدادیابی را انجام آزمون‌های عمومی مانند ارزیابی شاخص‌های ساختاری و آزمون‌های اختصاصی می‌دانند و ۶۸/۸ درصد بهترین سن استعدادیابی را ۱۴-۱۶ سالگی پیشنهاد می‌کنند (نمودارهای ۳ و ۴).

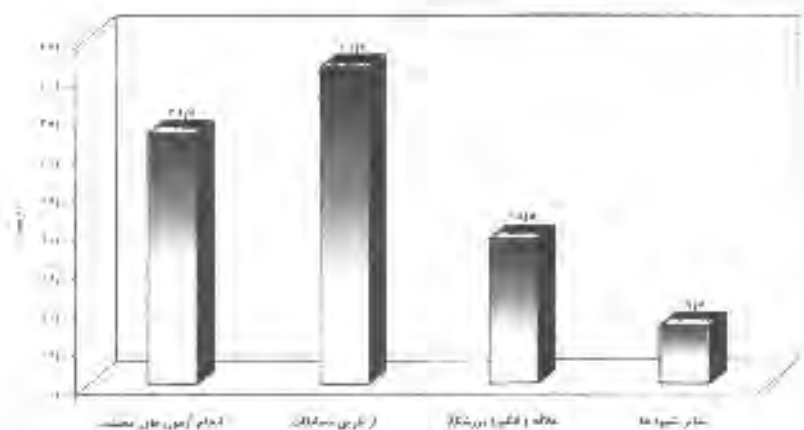

نمودار ۳: نظر مربیان در مورد معیار لازم در الگوی استعدادیابی

نمودار ۴: نظر مربیان در مورد سن شروع استعدادیابی

(۴) ۴۱٫۳ درصد آزمودنی‌ها عملی‌ترین شیوه استعدادیابی را در ایران، در این برهه از زمان، «مسابقات» و ۳۲٫۵ درصد انجام آزمون‌های مختلف را پیشنهاد می‌کنند (نمودار ۵).

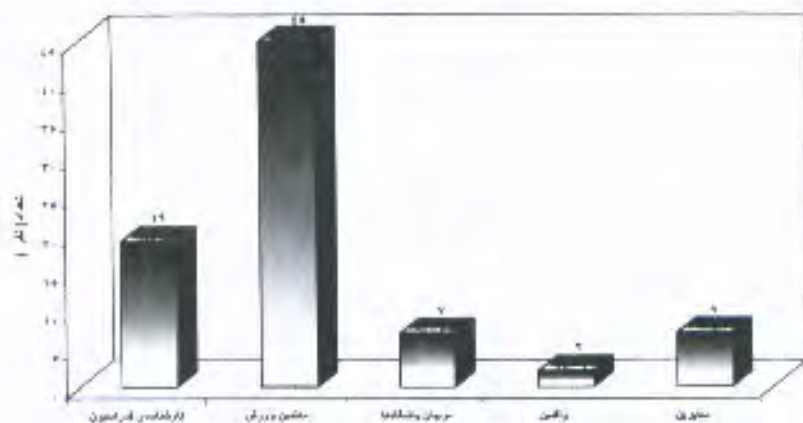
نمودار ۵: نظر مربیان در مورد شیوه عملی کشف استعداد در ایران

۵) یافته‌های این پژوهش نشان داد که ۸۷/۱ درصد آزمودنی‌ها، مناسب‌ترین نهاد استعدادیابی را آموزش و پرورش و ۸۳/۶ درصد آزمودنی‌ها، مناسب‌ترین گروه در برای استعدادیابی به ترتیب معلمان ورزش و مربیان کارشناسان فدراسیون دو و میدانی معرفی کردند. در حالی که ۸۲/۵ درصد از آزمودنی‌ها مناسب‌ترین نهاد مسئول جذب و پرورش استعدادها را به ترتیب فدراسیون دو و میدانی و تربیت بدنی آموزشگاه‌های دانش‌المودارهای (۶، ۷، ۸)

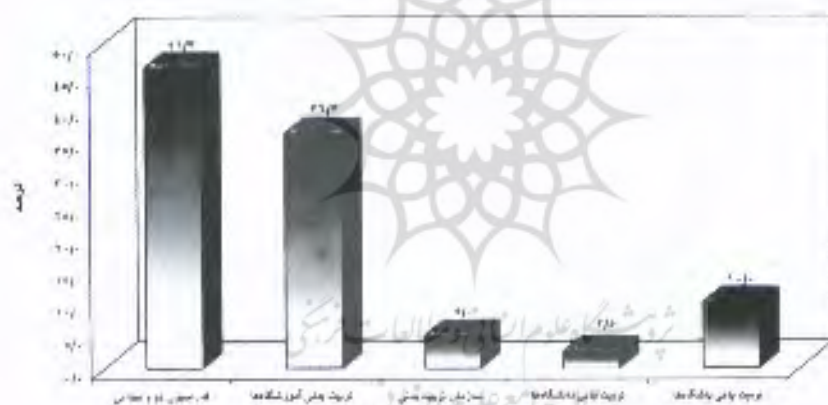
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

نمودار ۶: نظر مربیان در مورد بهترین نهاد استعدادیابی

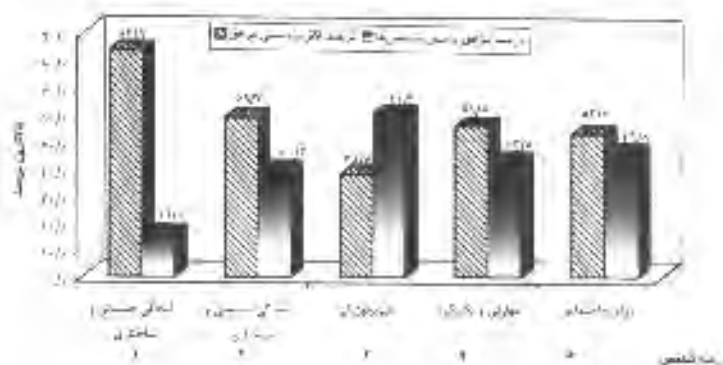

نمودار ۷: نظر مربیان در مورد مناسب‌ترین گروه برای استعدادهایی

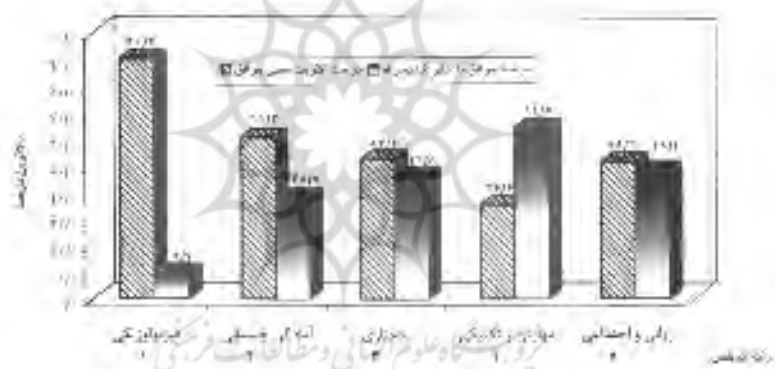

نمودار ۸: نظر مربیان در مورد نهاد مسئول پرورش استعدادهای

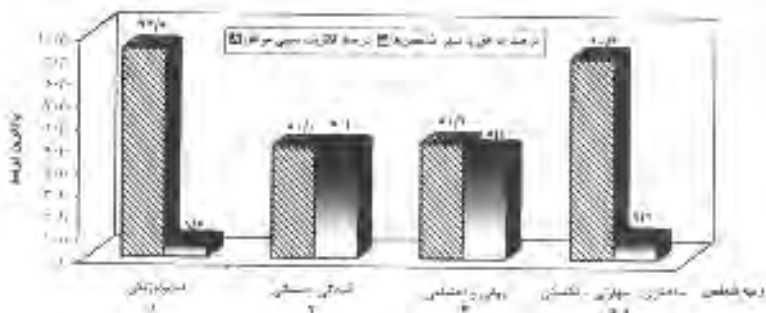
۶) تحلیل یافته‌ها نشان داد که ترتیب اولویت شاخص‌ها در دوهای سرعت عبارت از آمادگی جسمانی، ساختاری، فیزیولوژیکی، تکنیکی و روانی - اجتماعی بود؛ در حالی که در دوهای نیمه‌استقامت شامل فیزیولوژیکی، آمادگی جسمانی، ساختاری، تکنیکی و روانی - اجتماعی بود. در مورد دهنده‌های استقامت به ترتیب شاخص‌های فیزیولوژیکی، آمادگی جسمانی، روانی - اجتماعی، ساختاری و تکنیکی مورد توجه بود (نمودارهای ۹، ۱۰، ۱۱).

نمودار ۹: ترتیب اولویت شاخص‌ها در دو حالت سرعت

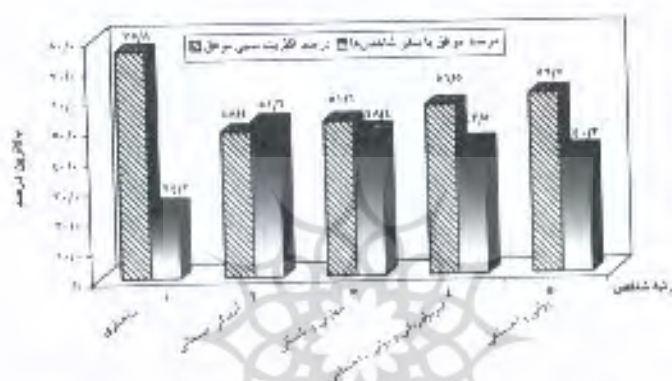

نمودار ۱۰: ترتیب اولویت شاخص‌ها در دو حالت استقامت (۸۰۰ و ۵۰۰ متر)

نمودار ۱۱: ترتیب اولویت شاخص‌ها در دو حالت استقامت (۵۰۰۰ متر، ۱۰۰۰۰ متر، ماراتن)

۷) تحلیل یافته‌ها حاکی از این است که ترتیب اولویت در دوهای ۱۱۰ و ۴۰۰ متر با مانع شامل شاخص‌های ساختاری، آمادگی جسمانی، تکنیکی، فیزیولوژیکی و روانی - اجتماعی بود، در حالی که برای دوی ۳۰۰۰ متر با مانع شاخص‌های فیزیولوژیکی، آمادگی جسمانی، ساختاری، روانی - اجتماعی و تکنیکی اهمیت داشتند (نمودارهای ۱۲، ۱۳).

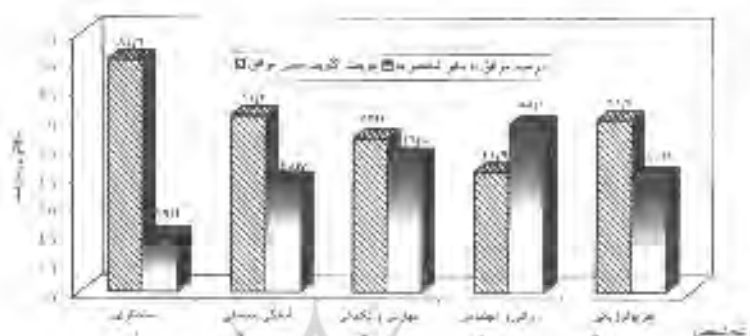

نمودار ۱۲: ترتیب اولویت شاخص‌ها در دوهای ۴۰۰ و ۱۱۰ متر با مانع

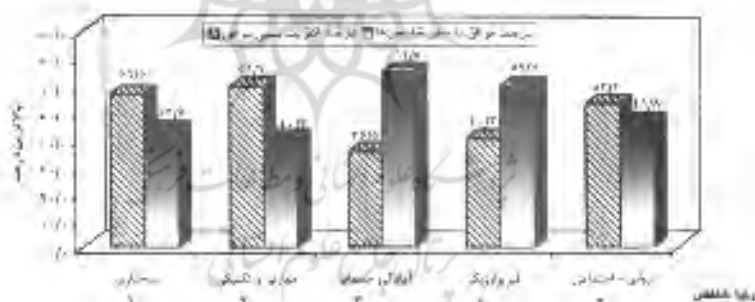

نمودار ۱۳: ترتیب اولویت شاخص‌ها در دو ۳۰۰۰ متر با مانع

۸) تحلیل یافته‌ها نشان داد که ترتیب اولویت شاخص‌ها برای پرتاب‌ها: ساختاری، آمادگی جسمانی، تکنیکی، روانی - اجتماعی و فیزیولوژیکی و برای پرس‌ها: ساختاری، تکنیکی، آمادگی جسمانی، فیزیولوژیکی و روانی - اجتماعی است (نمودارهای ۱۴، ۱۵)

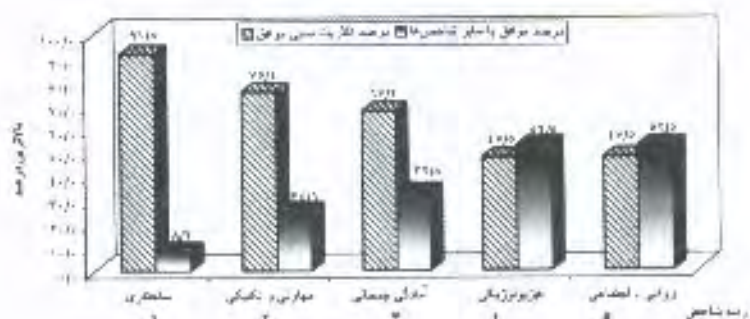

نمودار ۱۴: ترتیب اولویت شاخص‌ها در پرتاب‌ها

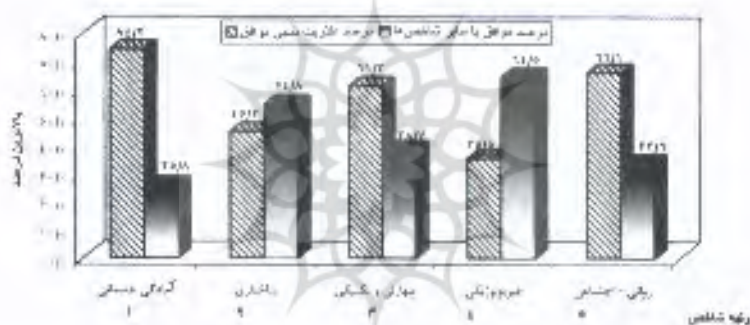

نمودار ۱۵: ترتیب اولویت شاخص‌ها در پرس‌ها

۹) یافته‌های این پژوهش نشان داد که مهم‌ترین شاخص‌ها برای پیاده‌روی به ترتیب ساختاری، تکنیکی، آمادگی جسمانی، فیزیولوژیکی و روانی - اجتماعی است در حالی که برای رشته‌دهگانه به ترتیب آمادگی جسمانی، ساختاری، تکنیکی، فیزیولوژیکی و روانی - اجتماعی است (نمودارهای ۱۶، ۱۷)

نمودار ۱۶: ترتیب اولویت شاخص‌ها در رشته پیاده‌روی

نمودار ۱۷: ترتیب اولویت شاخص‌ها در رشته دوگانه

رتال جامع علوم انسانی

۱۰. تحلیل یافته‌ها نشان می‌دهد که بین نظرات مربیان و ورزشکاران در ارتباط با برخی از متغیرها مانند ضرورت وجود الگوی استعدادیابی، مناسب‌ترین نهاد کشف، جذب و پرورش استعدادها و سن استعدادیابی همبستگی وجود دارد.

۱۱. مقایسه برخی از شاخص‌های ساختاری و فیزیولوژیکی اندازه‌گیری شده در قهرمانان نخبه کشور با نرم‌های بین‌المللی نشان داد که تقریباً در کلیه گروه‌های رشته‌های دو و میدانی شاخص‌های قهرمانان ملی ما ضعیف‌تر است.

به هر حال، نتیجه‌گیری کلی این است که برای دستیابی ورودی‌های مناسب به تیم‌های ملی و

دستیابی به نتایج بهتر و سریع‌تر، استعدادیابی و پرورشی از یک الگوی مناسب ضروری است. ولی در شرایط فعلی ساده‌ترین و عملی‌ترین روش استعدادیابی، اجرای مسابقات بیشتر و برگزاری جشنواره‌های پرورشی و انجام زنون‌های ساده میدانی است.

بحث و نتیجه‌گیری

بسیار پژوهش‌ها و بررسی ادبیات مربوط نشان می‌دهد که گرچه در بسیاری از کشورها ضرورت وجود نظام علمی استعدادیابی احسان شده و از برنامه‌های مشخص و نظام‌دار برای کشف، جذب و پرورش و رشد افراد مستعد استفاده می‌شود، ولی هنوز یک روش استاندارد و جهان‌شمول استعدادیابی که مورد توافق در سطح جهان باشد در ارتباط با دو و میدانی وجود ندارد. دلیل این امر احتمالاً به زیرساخت‌ها و شرایط فرهنگی، آموزشی، اقتصادی، مذهبی، سیاسی و اجتماعی مربوط می‌شود. با وجود این، کسب مدال‌ها در مسابقات مختلف بین‌المللی از جمله المپیک جهانی به وسیله برخی از کشورها حاکی از این است که هیچ‌کدام از این کشورها نتوانسته‌اند و نمی‌توانند بدون توجه به امر استعدادیابی به چنین مهمی دست یابند.

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که در حال حاضر در ایران نظام استعدادیابی میدانی وجود ندارد و نهاد و مسئول این مقوله مهم در پرورشی نیز مشخص نیست. تنها معیار استعدادیابی نتایج مسابقات و جشنواره‌های ورزشی است که از هم به دلیل کمبود تعداد مسابقات، به ویژه در سطح آموزشگاهی و نبود معیارهای معینی برای انتخاب افراد مستعد و فقدان کارشناسی مجرب استعدادیابی بسیار کم‌رنگ است. نتیجه این پژوهش در مورد ایران با تحقیق هادوی در سال ۱۳۷۸ همخوانی دارد. به هر حال، استفاده از نتایج مسابقات و جشنواره‌ها یکی از شیوه‌های استعدادیابی مورد استفاده سایر کشورهایی مانند حتی آلمان شرقی سابق و شوروی سابق از «بیومن» (۱۹۹۱)، کانادا (مگ و بلیام ۱۹۹۲ و پورتمن ۱۹۹۴)، انگلستان (آلفورد ۱۹۹۷)، چین (چن هونگ وو ۱۹۹۲) و مالزی (مورلند ۱۹۹۴) قرار گرفته است که با نتایج این پژوهش

همسوست؛ اما مشکلی که در ایران وجود دارد، این است که از این شیوه به عنوان تنها روش برای استعدادیابی استفاده می‌شود، در حالی که در کشورهای باد شده این روش اصل نیست و تنها بخشی از فرایند استعدادیابی است.

از سوی دیگر، به رغم نبود یک نظام همه گیر استعدادیابی در جهان، شواهد نشان می‌دهد که در حال حاضر در کشورهای آلمان، رومب، کوبا، ژاپن و چین و کشورهای بلوک شرق و برخی از کشورهای غربی مانند کانادا، استرالیا از یک الگوی کاربردی استعدادیابی استفاده می‌کنند و بخش زیادی از موفقیت آن‌ها در کسب مدال‌های گوناگون در مسابقات بین‌المللی مدیون بهره‌گیری از نظام استعدادیابی آن‌هاست و همین امر مورد تأیید برخی از پژوهشگران مانند ماردر، رایان، جازور (۱۹۷۷)، تامسون و بی ویس (۱۹۸۵)، تاباچینگ (۱۹۹۱)، ریسوردان (۱۹۸۱)، یلتولا (۱۹۹۲)، جازور (۱۹۸۲)، زیبرمن (۱۹۹۱)، اسمیت (۱۹۸۹)، بوهل (۱۹۹۱)، جن هونگ وو (۱۹۹۲)، شیفر (۱۹۹۴)، مالدین (۱۹۹۷)، موروند (۱۹۹۴) است.

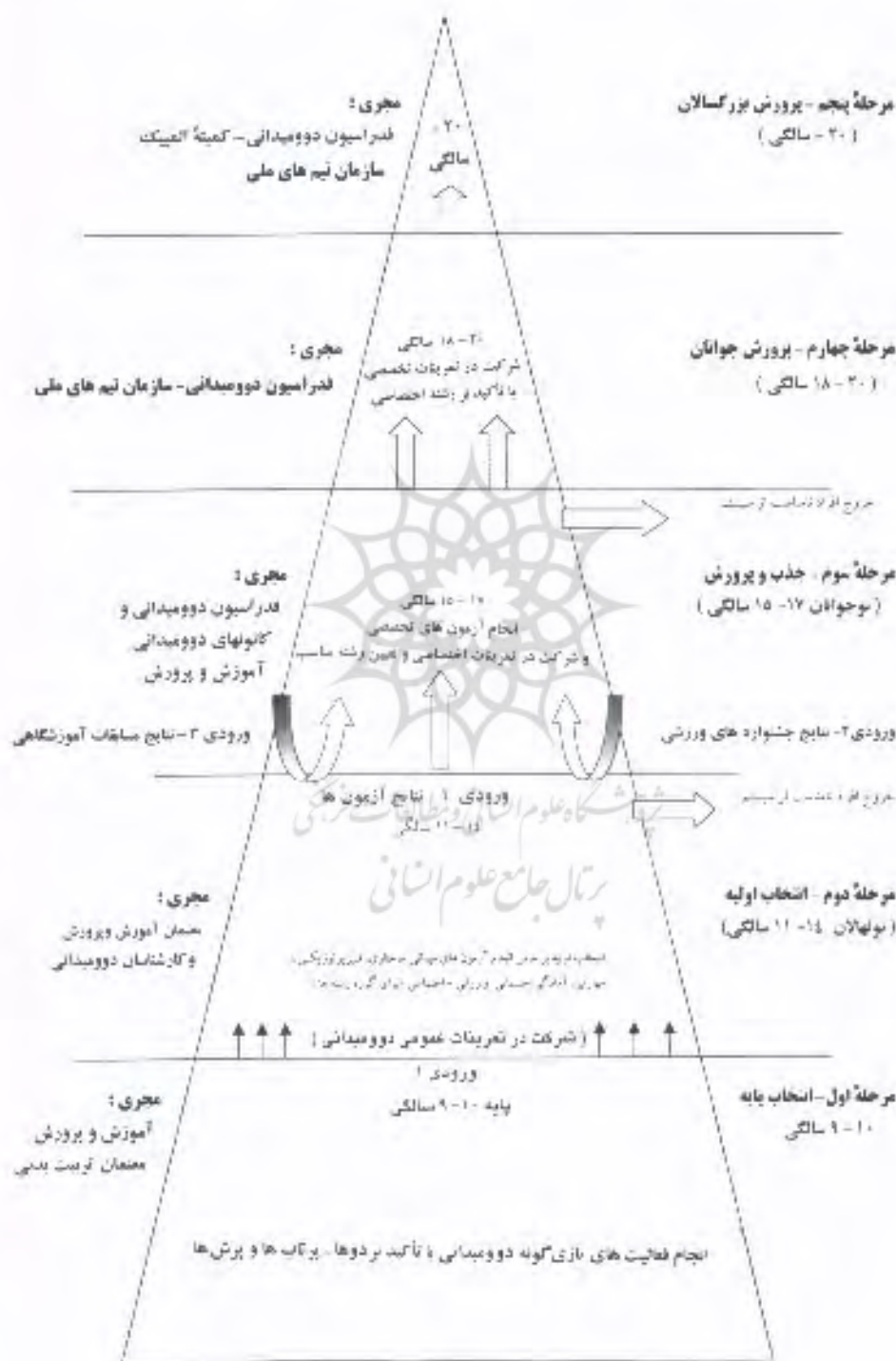
تجزیه و تحلیل اطلاعات این پژوهش نشان می‌دهد که من شروع استعدادیابی در ایران ۱۰ تا ۱۴ سالگی پیشنهاد شده است و تا حدودی با سایر کشورها متفاوت است، مثلاً در شوروی من شروع استعدادیابی ۸ سالگی توصیه شده، ولی دیدگاه مریان در مورد سن استعدادیابی با دیدگاه صاحب‌نظرانی مانند بومبا و اوالتین (۱۹۷۷) همخوانی دارد؛ یافته‌های این تحقیق همچنین دلالت بر این دارد که آموزش و پرورش بهترین نهاد برای شناسایی استعدادهاست که با کارهای برخی از کشورها مانند شوروی، چین و انگلستان و... همسوست و همچنین اطلاعات حاکی از این است که مناسب‌ترین نهاد برای جذب و پرورش استعدادها فدراسیون دو و میدانی و سپس آموزش و پرورش است که به گفته پنتولا با برنامه‌های شوروی و آلمان شرقی سابق همخوانی دارد (پنتولا ۱۹۹۲).

بر اساس یافته‌های این تحقیق مریان اظهار داشتند که در دوهای سرعت و دوهای با مانع اولویت انتخاب افراد مستعد باید به ترتیب یا توجه به شاخص‌های آمادگی جسمانی و ساختاری باشد در حالی که در دوهای نیمه‌استقامت و استقامت و ۳۰۰۰ متر با مانع باید بر اساس شاخص‌های فیزیولوژیکی و آمادگی جسمانی عمل کرد. همین مریان اعتقاد دارند که برای

انتخاب افراد مستعد برای پربانی‌ها باید بر اساس شاخص‌های ساختاری و آمادگی جسمانی و برای برخی‌ها باید شاخص‌های ساختاری و مهارتی در نظر گرفته شوند. همین اطلاعات شاخص‌ها را برای رشته دوگانه آمادگی جسمانی، ساختاری و مهارتی و برای پیاده‌روی فیزیولوژیکی، آمادگی جسمانی و روانی پیشنهاد می‌کنند. در مجموع یافته‌های این پژوهش با نتایج بسیاری از پژوهشگران در مورد تدوین شاخص‌های استعدادیابی در دو و میدانی با تراوین (۱۹۸۳)، بورگس (۲۰۰۱)، سالالا و ریترگر (۱۹۹۳)، مذلت (۱۹۹۷)، ماتسرنی (۱۹۷۴)، پستولا (۱۹۹۲)، اورالیسی (۱۹۹۷)، شوارز (۱۹۹۲)، تاباچینسکی (۱۹۸۲) و پورتمن (۱۹۹۴) همسوست.

به هر حال، نتیجه‌گیری کلی در مورد استعدادیابی این است که برای استفاده بهینه از افراد مستعد مقوله استعدادیابی به صورت یک نظام ضروری است و این نظام باید در هماهنگی کامل با آموزش و پرورش عمل کند تا با استفاده از شاخص‌های از پیش تعیین‌شده ساختاری فیزیولوژیکی و آمادگی جسمانی و ... از طریق آزمون‌های عمومی و اختصاصی قابل اجرا باشد و در آینده مسابقات بهترین و مناسبترین افراد مستعد و اسرای هر یک از رشته‌های دو و میدانی در مسیر پامس (۱۴، ۶۰ سالگی) انتخاب و از آنها با از طریق نهادهای مسئول حثب و سپس پرورش داد. در ضمن انگیزه و پرورش توجه به ارائه معنی ایران پیشنهاد می‌شود.

پرتال جامع علوم انسانی

کتابخانه

۱. گلجی، حمزه. روان‌شناسی تفاوت‌های فردی. تهران، بعثت، ۱۳۶۹.
۲. موسی، هنری دو بال و دیگران. رشد شخصیت کودکان. ترجمه مهتدی یاسمی، ج ۷، تهران، نشر مرکز، ۱۳۷۵.
۳. هادوی، فریده. تحلیل انتخابی از روش‌های استعدادیابی برای دوره‌های سرعش و استقامتی دو. پایان‌کار، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه تهران، رساله دکتری ۱۳۷۸.
4. Alloni, J. NSA Round Table 17: Talent Identification. *New Studies of Athletics-LIAF*, 7.3, 1992. (PP. 19-23)
5. Bompas, T. O. *Identifying the athletic talent and the planning of a long term program*. Talent Scouting National Coaches Convention of Canada, 1997.
6. Bompas, T. O. *Talent Identification, science paradigm on research and technology in sport*. Ottawa, 1985.
7. Bompas, T. O. in talent opportunity program. <http://www.usa-gymnastics.org/women/tops/manual.html>. (1980) 1999.
8. Buhl, Talent selection and talent promotion in the former GDR. *Dr. J. Sportwiss.* 42(3), 1991 (PP. 103-104).
9. Burgess, R. Talent Identification. <http://www.tacq.com/Reviews/talentid.htm>. 2001.
10. Chen Hong Wu, Talent Identification in China. *New Studies in Athletics-LIAF*, 1992.
11. Ghita, M. Talent Identification models for track events. *Modena Athlete*, 1994.
12. Gilbert, D. *The Miracle Machine*, New York, 1980.
13. Horre, D. Talent search: The National talent Identification and Department program 13(2), 1995. PP. 10-12.
14. Horre, in talent opportunity program. <http://www.usa-gymnastics.org/women/tops/manual.html>. (1982) 1999.

15. Hedjevi, in talent opportunity program. <http://www.usa-gymnastics.org/women/top/manual1.html> (1989) 1999.
16. Jerome, In talent opportunity program. <http://www.usa-gymnastics.org/women/top/manual1.html>. (1980) 1999.
17. Londeree, in Talent opportunity program. <http://www.usa-gymnastics.org/women/top/manual1.html>.(1990) 1999.
18. Mac William, Tom, and Landy, Dims. NSA Round Table 17: Talent Identification. *New Studies in Athletics IAAF*, 7.3, 1992.
19. Malina, R. M. Talent Identification and selection in sport, spotlight. file://A:/talent/htm. 1997 (2001).
20. Marder, A., Ryan, Jarver, J. Sport program in East Germany. *The Physician and Sportmedicine*, 3(2), 1977. PP. 124-125.
21. Moreland R. Talent Identification in Malaysia. *Sport Journal*. 1994.
22. Morroev, J. R. et al, 1995, Measurement and Evaluation in Human Performance. 1994. PP. 220.
23. Ozolin, F. *Talent Scouting*. National Coaches Convention. 1997.
24. Peltola, E. Talent Identification. *New Studies Journal* 17.3, 1992. PP. 7-12.
25. Purtnann, M. Athlete long-term Development National coaching certification program. Canada. 1994.
26. Riordan, J. *Soviet sport background to the olympics*. New York: New York University Press. 1981.
27. Roirdan, J. Sport made to measure: The formal organization of sport in the Soviet Union. *Aerna Rev Norfolk (ing)*. 12(2), 1988. PP. 105-115.
28. Russell, K. *Athlete talent: From detection to perfection*. Sport, Gloucester ont. 1989.
29. Salmela, J. H; Reginer *A model for sport talent identification*. Sport science periodical on search and technology in sport GY, 1993.

30. Štirneta, J. H., Reginer, G. *A model for sport talent detection*, *Sport*, (GY) 1, 1983.
31. Sands & Honscher, in Talent Opportunity programs. <http://www.usa-gymnastics.org/whomtoconsultmanual.html>. (1992) 1999.
32. Schiffer, J. Talent screening. *Technical Know-How*, No 4, 1994, PP. 1.
33. Shaw, *Scientific Identification of Sport Talents*, Chian, 1999.
34. Smith, S. Talent Identification and Development. In V. Gancina (ED), *Work-Technique Annual*, Los Altos, Ca: Tafnews press, 1987, PP. 41-45.
35. Siedel, J. *Is a historical chance missed? "Talent schools" for sport are at stake*. Sport in Berlin, Berlin, 1990.
36. Tabachnik, B. Screening for talent. *Scholastic Coach*, 1991, April, PP. 46-49, 76.
37. Tabachnik, B. Inside Soviet secrecy. *Scholastic Coach*, 1991, March, PP. 41-46, 51.
38. Thomson, R. W. and Heavis, N. *Talent Identification in Sport*. Report on behalf of the Otago University and Community Sports trust for the New Zealand Sports Foundation Inc. And the Ministry of Recreation and Sport, Dunedin, Newzealand: University of Otago, Faculty of Physical Education, 1985.
39. Vonstein, V. NSA Round Table 13: Talent Identification. *New Studies in Athletics* IAAF, 7:3, 1992, PP. 19-23.
40. Zilberman, V. Sport competition for youth in the USSR. *CAHPER Journal / Journal ACSEP*, 17(5) (Gottstein, Ont.) 1991.